

**ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ -
ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА...**

Підготовку спеціалістів - правознавців було розпочато у Запорізькому державному університеті в 1989 році на кафедрі правознавства, яка була сформована у складі історичного факультету. У подальшому у 1990 році було створено екноміко-правовий факультет Запорізького державного університету, а з 1991 року, продовжуючи славні традиції досвідчених вчених-педагогів, юридичний факультет працює самостійно і здійснює підготовку бакалаврів та спеціалістів за спеціальністю "Правознавство".

Активний розвиток факультету дозволив з 1996 р. відкрити заочне відділення Нипіна факультеті намагається 918 студентів (денне відділення - 522 студенти, заочне відділення - 396 студентів), які опановують близько 80 навчальних дисциплін.

За цей, порівняно короткий термін, сформовано міцний науково-педагогічний колектив, ґрунтовну матеріально-технічну та навчально-методичну базу, які повністю відповідають вимогам та потребам навчально-всучасного процесу. Ці досягнення були зроблені внаслідок кропіткої праці всіх викладачів та співробітників, гідна діяльність яких скеровувалася деканатом, котрі вносили не оціненний вклад до справи розбудови факультету. На щастя, на всіх етапах розвитку юридичного факультету його очолювали видатні особистості:

Колобродський Іван Іванович - кандидат юридичних наук, доцент (1991 рік - денний екноміко-правовий факультет);

Кудман Тамара Павлівна - доктор юридичних наук, професор (1991 - 1995 роки);

Богачівський Олександр Петрович - кандидат юридичних наук, доцент (1995 - 1996 роки);

Васильченко Віталій Васильович - кандидат юридичних наук, доцент (1996 - 2000 роки);

Денисова Тетяна Андріївна - кандидат юридичних наук, доцент (2000 - 2003 роки);

Храпівський Петро Васильович - кандидат юридичних наук, доцент (з 2003 р.).

Основними завданнями та напрямками освітньої діяльності юридичного факультету є:

- впровадження освітньої діяльності, яка включає навчальну, наукову, методичну діяльність, основними принципами якої є гуманізм та демократизм, свобода і відповідальність, завданість, пріоритетність загальнолюдських цінностей, органічної зв'язок із національною історією;

- підготовка, згідно з державним замовленням і договірними зобов'язаннями перед юридичними та фізичними особами, висококваліфікованих фахівців з правознавства, які б поєднували високу професійну компетентність та загальну культуру;

- задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному та духовному розвитку через здобуття вищої освіти і кваліфікації у вибраній галузі діяльності;

- поступовість та розвиваючий характер навчання, гармонійне поєднання інтегративності, варіативності та індивідуалізації змісту та форм освіти;

- формування соціально-зрілої, творчої особистості, громадської позиції, патристизму, власної гідності, готовності до трудової діяльності, відповідальності за своє дові, дові суспільства, держави і людства;

- виховання морально, психічно і фізично здорового покоління свідомих громадян Української держави;

- підготовка молоді до самостійної наукової, викладацької, іншої творчої роботи;

- організація та проведення в тісному зв'язку з навчальним процесом фундаментальних, пошукових, прикладних наукових досліджень як основи підготовки майбутніх фахівців для наукового та культурного розвитку держави;

- взаємодія з іншими закладами освіти на регіональному, національному і міжнародному рівнях, здійснення зовнішніх зв'язків.

Викладання фундаментальних та фахових дисциплін із спеціальності "Правознавство" забезпечується фахівцями вступових кафедр історії і теорії держави та права, цивільного права, кримінального права та правосуддя, конституційного та адміністративного права, екологічного та земельного права. Якісне розміщення кадрів є досить рівномірним на всіх кафедрах, які забезпечують викладання дисциплін із зазначеної спеціальності у відповідності до всіх вимог навчального процесу.

Аналіз кадрового забезпечення освітньої діяльності свідчить, що навчальні дисципліни фундаментальної та фахової підготовки викладаються тільки науково-педагогічними працівниками з науковими ступенями та вченими званнями у відповідності до їх наукових напрямків. Викладачі без наукових ступенів, які проводять практичні та семінарські заняття зі спеціальності, мають університетську базу освіти та є здобувачами і аспірантами.

Дві кафедри очолюються професорами, докторами наук (40%) і три кафедри - кандидатами наук, доцентами (60%). Всі кафедри є випусковими. Щорічно по закінченню держекзамени країні випускники отримують рекомендації для вступу до магістратури та аспірантури. Вони складають надійний резерв кафедр факультету.

Кожен факультет славен не лише викладачами, але й, насамперед, студентами. Формування якісного складу контингенту студентів з правознавства здійснюється за єдиною концепцією, яка відображає статус та популярність впровадження у сучасному житті.

Якщо брати до уваги той факт, що навчання на юридичному факультеті в останні роки проводиться переважно на екстрактивній основі (у середньому 75 - 76% студентів), значне місце в діяльності кафедр факультету відводиться профорієнтаційній роботі у школах міста та області з метою забезпечення кількісного та якісного складу абітурієнтів. Вона полягає, насамперед, у підтримці постійних зв'язків з школами м. Запоріжжя зокрема та Запорізького регіону у цілому. Це сприяє популяризації спеціальності, демонстрації можливостей та професійного рівня викладачів кафедр, сучасного методично-технічного та інформаційного забезпечення навчального процесу викладачами кафедр, що позитивно позначається на конкурентоздатності спеціальності в місті та в регіоні.

Крім цього, використовуються такі дієві методи профорієнтації, як безпосередні контакти з майбутніми абітурієнтами через звернення до них у засобах масової інформації, проведення тестів-олімпіад з наданням переможцям відповідних пільг при зарахуванні до ЗДУ, всебічна популяризація спеціальності у регіоні, анкетування, роз'яснення й ознайомлення з діяльністю факультету, підвищення рейтингу факультету серед інших навчальних закладів, що готують аналогічних фахівців.

Вищезазначені довгострокові зв'язки з конкретними шкільними дозволяють факультету вже багато років долати активну конкуренцію з боку не тільки державних вищих навчальних закладів (Запорізький юридичний інститут УМВС України), але й також комерційних вузів регіону (ЗІДМУ, МАУП, АРІУ).

Провідною складовою діяльності юридичного факультету є навчальна робота. На сьогоднішній день у галузі юридичної освіти виникла необхідність пошуку нових моделей та методик викладання правничих навчальних дисциплін.

Оновлення змісту правової доктрини України своєї держави та її законодавства вимагає, особливо в контексті державно-правових інтеграційних процесів й поширення кращого європейського та світового досвіду у сфері юридичної освіти, впровадження інноваційних методик у навчальний процес.

На юридичному факультеті ЗДУ поступово впроваджуються наступні інноваційні форми навчання:

- ділові гри (вольові, імітаційні, організаційно-діяльнісні) та ситуаційні справи, які наближають навчальний процес до реальної практичної правничої діяльності і дозволяють поєднати теоретичне навчання з практичним закріпленням навчок та вмінь;

- колоквиуми та "круті столи" із залученням провідних науковців та практичних фахівців;

- презентації на навчальних дисциплінах, які плануються впровадити у навчальний процес у зв'язку із змінами у державно-правовому житті України;

- презентації індивідуальних студентських досліджень із застосуванням їх результатів у навчальному процесі;

- проведення лекційних занять із застосуванням комп'ютерної та мультимедійної апаратури, в тому числі на базі використання комп'ютерної програми Microsoft PowerPoint;

- проведення лекційних занять з окремих навчальних курсів за інтерактивною методикою із застосуванням "сократичкого методу", коли студенти залучаються до обговорення проблем лекції на основі самостійно опрацьованого до її проведення матеріалу;

- тестові форми поточного та підсумкового контролю із застосуванням комп'ютерної техніки (так, наприклад, на кафедрі кримінального права та правосуддя щотижня проводиться тест в комп'ютерному класі з дисципліни "Криміналістика", тести розміщені на web-сайті ЗДУ);

- практичні заняття у формі модельних процесів у галузі адміністративного, конституційного, кримінального, цивільного та господарського процесів;

- життєві практичні заняття на базі правоохоронних органів, установ виступів, органів державної влади та місцевого самоврядування (зокрема, господарського суду Запорізької області, райдержадміністрації Комунарського району м. Запоріжжя, науково-дослідного експертно-аналітичного центру УМВС України в Запорізькій області тощо);

- організація самостійної роботи студентів із використанням нормативно-довідкових та інших баз даних глобальної мережі Інтернет;

- організація самостійної роботи студентів у юридичній клініці на базі громадської організації "Асоціація вступників юридичного факультету ЗДУ", що дозволяє акцентувати увагу на індивідуальних жостях студентів й нескінченно вже в процесі навчання практичні реалії їхньої майбутньої професії.

Наукова робота на факультеті є досить багатоплановою за змістом та здійснюється в різних формах, що й обумовлює наявність наступних її напрямів:

- прийом до аспірантури Запорізького державного університету та підготовка науково-педагогічних і наукових кадрів;

- підготовка, обговорення та захист дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата в юридичних наук;

- підготовка, обговорення та захист дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора в юридичних наук;

- організація та проведення круглих столів, наукових семінарів, науково-практичних конференцій на базі юридичного факультету;

- розробка та видання навчальних посібників, практикумів та монографій вихідцями юридичного факультету;

- участь у круглих столах, наукових семінарах, науково-практичних конференціях, що проводяться науково-дослідними установами та іншими вузами;

- співробітництво факультету з науково-дослідними установами та вузами;

- співробітництво факультету з видавничими центрами, редакціями фахових періодичних видань України;

- організація та проведення наукової роботи студентів юридичного факультету в формі керівництва написанням наукових робіт та тез доповідей; в формі проведення комунікаційних заходів за участю студентів;

- співробітництво з міжнародними організаціями та участь у наукових програмах.

Всього в аспірантурі ЗДУ на сьогоднішній день навчається 20 аспірантів, 5 здобувачів, 5 кандидатів в юридичних наук активно працюють над дисертаціями на здобуття наукового ступеня доктора в юридичних наук.

В 2003 році до аспірантури Запорізького державного університету вступили 12 найбільш обдарованих студентів, які мають розвивати юридичну науку та підвищити рівень викладання наукових дисциплін на юридичному факультеті.

Важливою і результативною на факультеті є наукова робота студентів. Вже у 2000-2001 році студенти юридичного факультету досить успішно виступили на Всеукраїнських студентських наукових конференціях, що проходили на базі Одеської державної юридичної академії, Луганського державного інституту, Інституту адвокатури при Київському Національному університеті імені Тараса Шевченка, Харківської юридичної академії ім. Ярослава Мудрого.

Протягом 2002 року студентами юридичного факультету було прийнято участь у студентській, міжвузівській та міжрегіональній науково-практичних конференціях, круглих столах. Тези доповідей було опубліковано в матеріалах конференцій та збірниках тез доповідей. А також, студентами було прийнято участь у конкурсах наукових студентських робіт, що проводилися Запорізькою державною адміністрацією, Академією адвокатури України, Центральною виборчою комісією і зайняти призові місця.

Протягом 2003 року студентами (в тому числі й у співавторстві) було опубліковано наукові статті в юридичному науково-публіцистичному журналі "Влада. Людина. Закон.", що діє на базі юридичного факультету та близько 15 тез доповідей у збірниках тез доповідей.

У 2004 році прийнято участь студентами у науково-практичних конференціях: V Міжнародної студентської науково-практичної конференції "Combating International Terrorism: Foreign Experience", III Міжнародної студентської наукової конференції "Правова система, громадянське суспільство та держава", на базі юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

В період з 1999 по 2004 р.р. були підготовлені та захищені 8 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. У 2003 році захищені 2 дисертації. Планується в 2004 році захист 14-ти дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук та в 2006 році захист 4-х дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Це свідчить про підвищення професійної кваліфікації професорсько-викладацького складу.

Результати науково-дослідної роботи викладачів, аспірантів та пошукувачів у формі наукових статей та тез наукових доповідей публікуються у провідних фахових юридичних журналах та газетах України, а саме: "Право України", "Держава і право", "Юридический вестник України", "Правова держава", "Вісник Міністерства юстиції України", "Вісник ЮА МВС", "Вісник Львівського державного університету ім. Івана Франка" тощо. Протягом 2003 - 2004 рр. викладачами юридичного факультету було опубліковано близько 30 наукових статей у фахових виданнях. Викладачі юридичного факультету приймають участь у регіональних та міжнародних наукових, науково-практичних конференціях, що проходять в Україні та в зарубіжних країнах, обмінюються досвідом із своїми зарубіжними колегами. Протягом 2003 року було прийнято участь у конференціях, більшість з яких є міжнародними, та опубліковано 38 відповідних тез доповідей у збірниках матеріалів конференцій.

Одним з пріоритетних напрямів наукової діяльності є організація та проведення конференцій та семінарів на базі юридичного факультету. Їх проведення започатковано з 1996 року міжнародною науково-практичною конференцією присвяченої пам'яті професора К.Г. Федорова. Надалі щорічно проводяться міжрегіональні науково-практичні конференції: "Концепція формування законодавства України", "Запорізькі правові читання", "Міжнародна спільнота проти кримінальної злочинності та кібертероризму" за участю провідних вчених, державних службовців, викладачів, аспірантів, пошукувачів та юристів-практиків. Підсумки даних заходів опубліковано в збірниках матеріалів цих конференцій, та в періодичному виданні "Вісник ЗДУ. Серія "Юридичні науки".

Факультет постійно підтримує наукові зв'язки з наступними навчальними закладами: Інститутом держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київським університетом права, Українським Академією державного управління при Президентові України, Дніпропетровською юридичною академією Міністерства внутрішніх справ, Запорізьким юридичним інститутом МВС України тощо.

Також характерним напрямом діяльності факультету є міжнародне співробітництво. У період з 1999-2004 роки 4 представники професорсько-викладацького складу проходили стажування за певними програмами та грантами в США (штат Канзас; штат Колумбія, Вища школа права при Університеті Колумбія), Німеччині (м. Франкфурт-на-Одері, університет "Віадріа"), Російській Федерації (м. Москва, юридичний факультет МДУ "Центр вивчення римського права)" тощо. А також, було прийнято участь у конференціях, що проходять в Турції, Швейцарії та Польщі присвячених питанням кримінального права та питанням прав людини.

Пріоритетними напрямками виконання роботи на факультеті є особистісна орієнтація освіти та виховання, утвердження принципів загальнолюдської моралі, формування національної свідомості та людської гідності, забезпечення необхідних умов для самореалізації студента, формування у студентів сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей, етичне, естетичне виховання, варіативність навчальних програм, індивідуалізація навчання та виховання.

Постановка процесу гуманітарної освіти та виховання на факультеті відповідає вимогам нормативних документів, прийнятих у сфері освіти, перш за все Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті, Концепції гуманітарної освіти та виховання Запорізького державного університету, а також Концептуальних принципів гуманітарної освіти в Україні. Керівництво факультету професійно реалізує теоретичні засади Концепції гуманітарної освіти та виховання на практиці. Патріотичне виховання здійснюється через призму вивчення студентами правових дисциплін, а також під час навчання на кафедрі військової підготовки ЗНТУ. Усі навчальні дисципліни викладаються українською мовою та мають суттєво національне та історичне підґрунтя.

Моральне виховання студентів здійснюється через проведення таких заходів як відвідування театрів, музеїв, виставок, туристичні походи; організація самодіяльної художньої творчості студентів, організація та проведення свят та тематичних вечорів, "Круглий стіл", КВК, семінарів, самостійних робіт тощо. Правове виховання має проле через сутність дисциплін які викладаються зі спеціальності. Фізичне виховання розглядається на факультеті як невід'ємна складова освіти, і тому реалізовується через залучення студентів до занять у спортивних секціях та клубах.

Розвиток студентського самоврядування реалізується через діяльність студентської ради, яка характеризується високим ступенем активності у проведенні виховних заходів. Усі заплановані заходи виконані в строки та залученням широкого кола студентів. Голова студради постійно взаємодіє з деканатом та приймає участь у засіданнях ради факультету.

За період 2000-2003 рр. на факультеті започатковані і щорічно проводяться конкурси "Юний ерудит-юрист", "Міс і Містер юридичного факультету ЗДУ", "Майбутній правознавець", "Найкращий куратор", свлякові вечори, присвячені Дню юриста, Міжнародному дню молоді, Міжнародному дню студентів тощо. За сприянням Громадської організації "Асоціація випускників юридичного факультету ЗДУ" зареєстровано і видається протисляний науково-публіцистичний журнал "Влада. Людина. Закон". Традиційним стало проведення на базі факультету благодійних акцій "Студенти юридичного факультету - дітям-сиротам", "Ветеранам війни - належна увага молоді".

З 2000 року студентами юридичного факультету за підтримки викладачів надаються безкоштовні юридичні консультації малозабезпеченим верствам населення Запорізької області, а з 2004 року на факультеті відкрито постійно діючу громадську приймальню.

У цілому можна констатувати, що юридичний факультет Запорізького університету має міцну основу і може з упевненістю дивитись у майбутнє.

На сьогоднішній день склад лабораторії:
Коноваленко Ольга Сергіївна - завлабораторією;
Смирна Вікторія Олександрівна - старший лаборант;
Логан Василь Євгенович - лаборант.

Основними напрямками роботи лабораторії є:
- організувати та здійснювати на високму рівні навчальну та науково-методичну роботу;
- надавати комп'ютерне забезпечення;
при розробці методичних рекомендацій для проведення семінарських, практичних занять, ділових ігор з дисциплін "Конституційне право" та "Адміністративне право";
при складанні тез стових за вчень, які повертають перебірку знань студентів з навчальних дисциплін кафедри "Конституційного та адміністративного права".
створювати бібліотеку з навчально-методичної та науково-практичної літератури з метою використання необхідної літератури при проведенні практичних занять.
створювати електронну базу даних з наукових та навчально-методичних матеріалів з метою використання їх в навчальному процесі.
приймати участь в підготовці щорічної Міжнародної науково-практичної конференції "Запорізькі правові читання".
редагувати матеріали наукових статей з метою публікації їх у "Віснику Запорізького державного університету. Юридичні науки".
Свій внесок у становлення і розвиток лабораторії внесли співробітники, які працювали протягом становлення і розвитку лабораторії.

2001-2003 рік

Панюк Наталія Юріївна - завлабораторією
Мосур Віталій Анатолійович - лаборант
Логан Василь Євгенович - лаборант

2003 рік

Гумелюкська Маргарита Володимирівна - завлабораторією
Мосур Віталій Анатолійович - лаборант
Логан Василь Євгенович - лаборант

СТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЗДУ

*Колобердівко Іван Іванович,
доцент, кандидат економічних наук,
декан економіко-правового факультету у 1991 році.*

Створення Запорізького державного університету на базі чинного педінституту передбачало підготовку спеціалістів, яких не вистачало в Запорізькому регіоні. Тому відкриття в 1989р. таких престижних спеціальностей як "правознавство" і "облік та аудит" було нагальною потребою часу. Зародившись відповідно при історичному та фізико-математичному факультеті, ці спеціальності вимагали особливої уваги щодо подальшого розвитку та організації форми управління. Рішенням Вченої Ради університету від 29 січня 1991р. ці спеціальності було виключено і на базі них створено економіко-правовий факультет, який проіснував як окрема структурна одиниця до жовтня 1991р.

Зрозуміло, як на початку будь-якої справи, ми мали багато труднощів.

Не вистачало аудиторного фонду. Факультет розпочав свою роботу у приміщенні Запорізького авіаслужбу, що знаходиться на проспекті Леніна - зупинка "вул. Гагаріна". Приміщення були не зручні для занять, слабка матеріальна база. Створення факультету співпало з розпадом Радянського Союзу, за часів якого у КППС було багато будівель. Такі будівлі мав і Запорізький обком партії, серед яких була і та, де зараз знаходиться кінотеатр - "Байда". Вимагавши її передачі Запорізькому держуніверситету студенти влаштували пікетування Запорізького обкому партії. Звичайно, ми їм не отримали, але нам дали будівлю Агропрому, де і зараз знаходиться факультет.

Недостатній був і рівень професорсько-викладацького складу факультету. І хоча на факультеті працювали досвідчені професори Федоров, Галембо, все ж значну кількість навчальних дисциплін читали фахівці практики.

Не вистачало навчальної та методичної літератури.

Відсутність типових програм зі спеціальності "правознавство" вирішувалося за рахунок запозичень всього нового, передового у споріднених факультетів та вузів, які не дуже хотіли поступитися своєю монополією у підготовці юристів.

Значну організаційну допомогу з навчальної роботи надавали мої заступники Прозовський І.О. та Паньков І.А.

Творче нахнення та самовідданість, з якою працював колектив тоді і в подальшому над розвитком факультету, як багачо зараз, принесли свої плоди - факультет став знавцем не лише в Україні а й за її межами.

Вітаючи колектив викладачів і студентів факультету з 15 - річчям ювілеєм, хочу побажати всім успіхів у справі підготовки висококваліфікованих юристів.

*Кудлаб Ганна Павлівна
доктор юридичних наук, професор
директор Інституту позитивного і конституційного права
завідувач кафедри порівняльного правознавства Національного авіаційного університету
член жриччорської комісії Міжнародної торгівельної палати и
віце-президент Міжнародного товариства права людини
член Ради Міжнародної асоціації Драматична*

Юридичний факультет Запорізького державного університету був створений відповідно до наказу ректора 29 вересня 1991 року. Саме ця дата стала початком визнання статусу юридичного факультету, як самостійного структурного підрозділу університету, першим деканом якого я була призначена.

До такої події університет привели цілий рік наполегливої і послідовної праці. Так 1985 році на історичному факультеті була започаткована підготовка вчителів - істориків з додатковою спеціалізацією "Правознавство", цим надавало майбутнім випускникам можливість викладання названого курсу в середніх школах, а чотирьом шкільним викладачам склали умови для поступової підготовки дисциплін фундаментального циклу.